

3. Ieņēmumu analīze

3.1. Nodokļu politikas aktualitātes

Nodokļu politikas stratēģisko virzienu skaidrība un stabilitāte ir būtiska gan uzņēmējdarbības, gan sabiedrisko pakalpojumu un investīciju efektīvai plānošanai. Svarīga ir arī to sasaiste ar valsts vispārējiem attīstības mērķiem.

Tādējādi arī būtiskākie nodokļu pasākumi ir vērsti, lai ar nodokļu politiku uzlabotu darbaspēka nodokļu konkurētspēju un mazinātu ienākumu nevienlīdzību strādājošiem iedzīvotājiem.

Nodokļu ieņēmumu prognozēs netiek ietverti nesadalītie nodokļu ieņēmumi vienotajā kontā.

3.1. tabulā ietvertie pasākumi uzskaitīti pēc naudas plūsmas. Iepriekš pieņemtie nodokļu pasākumi, kas ietekmēs nodokļu ieņēmumus no 2022. gada, ir ietverti nodokļu ieņēmumu prognozēs, kas tika izstrādātas saskaņā ar likumu „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023. gadam”.

3.1. tabula. Pasākumi, kas ietekmē nodokļu un valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumus, milj. euro

Priekšlikums	Ieņēmumu veids	2022
Iepriekš pieņemti nodokļu pasākumi, kas ietekmēs nodokļu ieņēmumus no 2022. gada		
Dabas resursu nodokļa likmju paaugstināšana atsevišķiem objektiem un nodokļa ieņēmumu sadalījuma maiņa starp valsts un pašvaldību budžetiem	Dabas resursu nodoklis	+5,2
Akcīzes nodokļa likmju paaugstināšana cigaretēm, cigāriem, cigarillām, smēķējamai, karsējamai tabakai un e-cigarešu šķidrumiem un akcīzes nodokļa paaugstināšana no tabakas aizstājējproduktiem (piemēram, nikotīnu saturošiem spilventiņiem)	Kopā, t.sk.:	+13,9
	<i>Akcīzes nodoklis</i>	+11,5
	<i>Pievienotās vērtības nodoklis</i>	+2,4
2022. gada 1. janvāri bezalkoholiskajiem dzērieniem ar cukura saturu no 8 gramiem uz 100 mililitriem noteiks paaugstinātu akcīzes nodokļa likmi 14,00 euro par 100 litriem	Akcīzes nodoklis	Fiskālā ietekme nav aprēķināma
Likumprojekta “Par valsts budžetu 2022. gadam” izstrādes gaitā Ministru kabinetā atbalstītie pasākumi		
<i>Nodokļu pasākumi</i>		
Diferencētā neapliekamā minimuma un pensionāru neapliekamā minimuma palielināšana no 2022. gada 1. janvāra, attiecīgi no 300 līdz 350 euro mēnesī un no 330 līdz 350 euro mēnesī, un abu neapliekamo minimumu palielināšana no 2022. gada 1. jūlija līdz 500 euro mēnesī	Kopā, t.sk., <i>Iedzīvotāju ienākuma nodoklis</i> <i>Pievienotās vērtības nodoklis</i>	-93,8 -106,2 +12,4
Atalgojuma palielināšana prioritārajām nozarēm	Kopā, t.sk., <i>Iedzīvotāju ienākuma nodoklis</i> <i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas</i> <i>Pievienotās vērtības nodoklis</i>	+48,0 +16,8 +26,7 +4,6
Darba devēja veselības pakalpojuma limita paaugstināšana	Kopā, t.sk., <i>Iedzīvotāju ienākuma nodoklis</i> <i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas</i>	-1,4 -0,5 -0,8
PVN likmes samazināšana no 12% līdz 5% grāmatu piegādei un preses un citu masu informācijas līdzekļu izdevumu vai publikāciju piegādei un to abonentmaksai	Pievienotās vērtības nodoklis	-4,8
Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu maksimālā objekta palielināšana no 62 800 līdz 78 100 euro	Kopā, t.sk., <i>Iedzīvotāju ienākuma nodoklis</i> <i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas</i>	+1,3 -3,1 +4,4

Priekšlikums	Ieņēmumu veids	2022
<i>Nenodokļu pasākumi</i>		
Ieņēmumu prognozes papiecināšana valsts nodevai par grāmatvedības ārpakalpojuma sniedzēju licencēšanu	Nenodokļi	+0,6
Ieņēmumu palielināšana no naudas sodiem, ko uzliek Valsts policija par procesuālajiem izdevumiem administratīvajās lietās	Nenodokļi	+0,02
Ieņēmumu palielināšana no pārējiem naudas sodiem, ko uzliek Valsts policija par pārkāpumiem ceļu satiksmē	Nenodokļi	+0,2
Papildus ieņēmumi no AS "Latvijas valsts meži" dividendēs izmaksājamās peļņas daļas par 2021. gadu	Kopā, t.sk.: <i>Uzņēmumu ienākuma nodoklis</i> <i>Nenodokļi</i>	+32,0 +6,4 +25,6
Ieņēmumu prognožu palielināšana maksājumam par valsts kapitāla izmantošanu no valsts akciju sabiedrības "Latvijas Loto" dividendēs izmaksājamās peļņas daļas	Nenodokļi	+0,2
Grozījums Ministru kabineta 2020. gada 21. janvāra noteikumos Nr. 40 "Kontrolšāvienu izdarīšanas kārtība un valsts nodevu apmērs un maksāšanas kārtība"	Nenodokļi	-0,002
Ieņēmumu samazināšana valsts nodevai, kas maksājama par ierakstu izdarīšanu uzņēmumu reģistra žurnālā un komercreģistrā, kā arī iesniedzamo dokumentu reģistrēšanu	Nenodokļi	-0,7
Numerācijas lietošanas tiesību ikgadējās valsts nodevas palielināšana saskaņā ar likumprojektu "Elektronisko sakaru likums"	Nenodokļi	+0,4
Ieņēmumu prognožu palielināšana no pārējiem naudas sodiem, ko uzliek Valsts policija par pārkāpumiem ceļu satiksmē	Nenodokļi	+1,6
Kancelejas nodevu palielināšana par zemesgrāmatā veiktajām darbībām	Nenodokļi	+0,2

3.2. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi¹

2021. gada pirmajā pusgadā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi bija 4 639,1 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar likumā "Par valsts budžetu 2021. gadam" noteikto plānu, ir par 251,6 milj. *euro* jeb 5,7% vairāk, taču izpilde pa nodokļu veidiem vērtējama piesardzīgi, jo, lai mazinātu administratīvo slogu nodokļu maksātājiem, ar 2021. gada 1. janvāri stājās spēkā vienotais nodokļu konts, VID vienotajā kontā iemaksāto naudas summu sadalot nodokļu maksātāja saistību segšanai pa nodokļu veidiem. Pirmajā pusgadā ir radusies situācija, ka valsts pamatbudžeta ieņēmumos palika nesadalīti nodokļu ieņēmumi 264,4 milj. *euro*, kas tiks attiecināti uz konkrētajiem nodokļu veidiem un attiecīgajiem budžeta līmeņiem tikai turpmākajos mēnešos, rodoties atbilstošām nodokļu saistībām. Plāna pārpilde apliecina tautsaimniecības pakāpenisku atkopšanos no Covid-19 izraisītās krīzes.

Salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, kopbudžeta nodokļu ieņēmumi 2021. gada pirmajā pusgadā tika iekasēti par 467,9 milj. *euro* jeb 11,2% vairāk. Jāņem vērā, ka šogad ekonomika ir pakāpeniski pielāgojusies krīzes apstākļiem, kā rezultātā šā gada otrajā ceturksnī vērojama salīdzinoši strauja atkopšanās no krīzes, savukārt 2020. gada otrais ceturksnis iezīmēja krīzes sākumu, vienlaikus būtiski samazinoties nodokļu ieņēmumiem. Ņemot vērā makroekonomisko rādītāju prognozes un pirmā pusgada izpildi, 2021. gada kopbudžeta nodokļu ieņēmumu prognoze tika samazināta vien par 13,7 milj. *euro* jeb par 0,1%, salīdzinot ar plānu.

Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” kopbudžeta nodokļu ieņēmumi tiek plānoti 10 181,2 milj. *euro* apmērā, kas ir par 853,4 milj. *euro* jeb 9,1% vairāk nekā 2021. gadam prognozētie nodokļu ieņēmumi.

¹ Neieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā.

3.2. tabula. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi

	2019		2020		2021		2022	
	milj. euro	% no IKP	milj. euro	% no IKP	milj. euro	% no IKP	milj. euro	% no IKP
	fakts				prognoze		plāns ⁴	
Kopā, t. sk.:	9 057,3	29,8	9 006,5	30,7	9 327,8	29,7	10 181,2	29,9
Tiešie nodokļi ¹	5 096,5	16,8	5 162,5	17,6	5 146,8	16,4	5 658,6	16,6
Netiešie nodokļi ²	3 883,5	12,8	3 776,1	12,9	4 116,9	13,1	4 430,1	13,0
Pārējie nodokļi ³	77,3	0,3	68,0	0,2	64,1	0,2	92,4	0,3

¹ Iedzīvotāju ienākuma nodoklis, sociālās apdrošināšanas iemaksas, uzņēmumu ienākuma nodoklis, nekustamā īpašuma nodoklis, solidaritātes nodoklis valsts pamatbudžetā, veselības aprūpes maksājums (2016. gadā tika ieviests solidaritātes nodoklis, 2018. gadā veselības aprūpes maksājums).

² Pievienotās vērtības nodoklis, akcīzes nodoklis, vieglo automobiļu un motociklu nodoklis, transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis, uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis, elektroenerģijas nodoklis, muitas nodoklis.

³ Dabas resursu nodoklis, izložu un azartspēļu nodoklis, subsidētās enerģijas nodoklis (līdz 2018. gadam).

⁴ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Nodokļu ieņēmumu struktūrā lielāko daļu veido tiešie nodokļi, lai arī pakāpeniska nodokļu sloga pārvešana no tiešajiem uz netiešajiem nodokļiem ir noteikta kā viena no nodokļu politikas prioritātēm, jāpiebilst, ka 2021. gadā tiešo nodokļu proporcija ir nedaudz samazinājusies, ko ietekmē gan Covid-19 krīzes radītās izmaiņas nodokļu ieņēmumu struktūrā, gan pēdējo gadu likumdošanas izmaiņas.

3.2.1. Tiešie nodokļi

Lielāko daļu no tiešo nodokļu ieņēmumiem veido VSAOI un iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi.

3.3. tabula. Tiešo nodokļu ieņēmumi

	2019		2020		2021		2022	
	milj. euro	% no IKP	milj. euro	% no IKP	milj. euro	% no IKP	milj. euro	% no IKP
	fakts				prognoze		plāns ¹	
Kopā, t. sk.:	5 096,5	16,8	5 162,5	17,6	5 146,8	16,4	5 658,6	16,6
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1 929,6	6,3	1 819,7	6,2	1 746,0	5,6	1 862,0	5,5
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	2 795,0	9,2	2 815,9	9,6	2 794,8	8,9	3 133,3	9,2
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	44,8	0,1	207,5	0,7	275,0	0,9	316,4	0,9
Nekustamā īpašuma nodoklis	226,4	0,7	222,2	0,8	230,7	0,7	234,2	0,7
Solidaritātes nodoklis valsts pamatbudžetā	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Veselības aprūpes maksājums	100,0	0,3	97,3	0,3	100,3	0,3	112,8	0,3

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

2021. un 2022. gadā tiešo nodokļu ieņēmumu īpatsvars iekšzemes kopproduktā tiek prognozēts 16,4% un 16,6%, kas ir attiecīgi par 1,2 un 1,0 procentpunktiem mazāk nekā 2020. gadā. To pamatā nosaka darbaspēka nodokļu īpatsvara samazinājums.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus galvenokārt ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto skaits, nodarbināto ienākumi, atvieglojumu apmērs, kā arī minimālā darba alga.

Kopējie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2021. gada 1. pusgadā bija 741,8 milj. *euro*, par 95,5 milj. *euro* jeb 11,4% mazāk nekā 2020. gada attiecīgajā periodā. Ieņēmumu kritums pret iepriekšējo gadu pamatā saistās ar būtisko atmaksu pieaugumu šā gada martā (atmaksas sasniedza 97,9 milj. *euro* jeb 53,9% vairāk kā pērn šajā mēnesī), tāpat to papildus ietekmēja arī atvieglojumu apmēru pieaugums. Nodarbināto skaits pēc informācijas no darba devēju ziņojumiem saglabājas aptuveni pērnā gada līmenī (samazinājums par 0,6%), bet ir vērojams darba samaksas fonda apmēra pieaugums par 8,5 procentiem. Savukārt pusgada plāns ir neizpildīts par 64,7 milj. *euro* jeb 8,0%, kā galveno iemeslu minot atmaksu pieaugumu. Ņemot vērā iepriekšminēto atmaksu apmēra pieaugumu, kā arī aktuālās darba samaksas fonda makroekonomiskās prognozes, 2021. gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa prognoze tika samazināta par 31,2 milj. *euro* jeb par 1,8%, salīdzinot ar plānu.

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, 2021. gada jūnijā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa bija 1 259 *euro* jeb par 10,5% lielāka nekā 2020. gada attiecīgajā mēnesī. Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras informāciju reģistrētā bezdarba līmenis 2021. gada jūnijā bija 7,4 procenti, kas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi ir par 1,2 procentpunktiem mazāk. Pēc informācijas iesniegtajos darba devēju ziņojumos par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām un iedzīvotāju ienākuma nodokli, 2021. gada 1. pusgadā ienākumus virs valstī noteiktās minimālās darba algas saņēma 74,6% darba ņēmēju un to īpatsvars, salīdzinot ar 2020. gada attiecīgo periodu, ir palielinājies par 0,7 procentpunktiem, taču jāņem vērā, ka 2020. gadā minimālā alga bija 430 *euro* mēnesī.

Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2022. gadā tiek plānoti 1 862,0 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2021. gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 116,0 milj. *euro* jeb par 6,6% vairāk. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa 2022. gadam ieņēmumu plānu ietekmēs prognozētais darba samaksas fonda pieauguma temps, 2021. gada pirmā pusgada izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.4. tabula. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. <i>euro</i>	1 929,6	1 819,7	1 746,0	1 862,0
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	11,6	-5,7	-4,0	6,6
% no IKP	6,3	6,2	5,6	5,4

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas, ieskaitot solidaritātes nodokļa daļu valsts speciālajā budžetā²

Tā pat kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus arī sociālās apdrošināšanas iemaksas galvenokārt ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto skaits, nodarbināto ienākumi un minimālā darba alga. Sociālās apdrošināšanas iemaksas 2021. gada pirmajā pusgadā veidoja 30,2% no kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem, un tās valsts speciālajā budžetā bija 1 320,4 milj. *euro*.

Neskatoties uz to, ka, ieviešot vienoto nodokļu kontu, gada sākumā bija naudas plūsmas izmaiņas un atšķirīga ekonomiskā situācija, jo pērn janvārī un februārī Latvijā vēl nebija sākusies infekcijas izplatīšanās, sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts specialajā budžetā salīdzinājumā ar 2020. gada pirmo pusgadu ir par 13,9 milj. *euro* jeb 1,1% vairāk. Iemaksu pieaugumu ietekmēja ekonomikas atgūšanās no Covid-19 radītās krīzes un straujš vidējās neto

² Neieskaitot valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas fondēto pensiju shēmā un solidaritātes nodokli pamatbudžetā.

darba samaksas pieaugums. 2021. gada pirmajā pusgadā valsts sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi valsts pamatbudžetā veselības finansēšanai bija 46,1 milj. *euro*, kas ir par 0,1 milj. *euro* jeb 0,2% vairāk nekā pērn attiecīgajā periodā.

2021. gada pirmajā pusgadā sociālās apdrošināšanas iemaksas nesasniedza plānu par 14,5 milj. *euro* jeb plāna izpilde bija 98,9%, ko lielākoties ietekmēja vienotā nodokļa konta ieviešana.

Ņemot vērā ieviestā vienotā nodokļu konta ietekmi uz iemaksu naudas plūsmu, kā arī aktuālās darba samaksas fonda makroekonomiskās prognozes, 2021. gada sociālās apdrošināšanas iemaksu prognoze tika samazināta par 45,5 milj. *euro* jeb par 1,6%, salīdzinot ar plānu.

Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” 2022. gadā sociālās apdrošināšanas iemaksas tiek plānotas 3 133,3 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2021. gada prognozi ir par 338,5 milj. *euro* jeb 12,1% vairāk. Sociālo apdrošināšanas iemaksu plānu ietekmēs prognozētais darba samaksas fonda pieauguma temps, 2021. gada pirmā pusgada izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.5. tabula. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas speciālajā budžetā

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. <i>euro</i>	2 795,0	2 815,9	2 794,8	3 133,3
pieauguma tempi, faktiskās cenās, %	9,9	0,7	-0,7	12,1
% no IKP	9,2	9,6	8,9	9,2

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas pamatbudžetā veselības finansēšanai 2022. gadā tiek plānotas 112,8 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2021. gada prognozi ir par 12,5 milj. *euro* jeb 12,5% vairāk.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2021. gada 1. pusgadā bija 170,5 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2020. gada attiecīgo periodu ir palielinājušies par 60,2 milj. *euro* jeb par 54,5 procentiem. Ieņēmumu palielinājums skaidrojams ar sadalītās peļņas apmēra pieaugumu, vienlaikus būtiski samazinoties nodokļa atmaksu apmēram (2021. gada 1. pusgadā atmaksas veidoja vien 4,7 milj. *euro*). Pusgada plāns pārpildīts par 24,9 milj. *euro* jeb 17,1%, kā iemeslu minot sadalītās peļņas apmēra pieaugumu, kas pieaug straujāk par iepriekš prognozēto. Ņemot vērā pirmā pusgada izpildi un makroekonomisko rādītāju izmaiņas, 2021. gada uzņēmumu ienākuma nodokļa prognoze tika palielināta par 11,1 milj. *euro* jeb par 4,2%, salīdzinot ar plānu.

Kopš 2018. gada uzņēmumu ienākuma nodoklis piedzīvoja būtiskas pārmaiņas – nodoklis tiek maksāts peļņas sadales un tai pielīdzināmos gadījumos. Sākot ar 2018. gada jūliju, ir būtiski mainījusies deklarācijas iesniegšanas kārtība – tā ir jāiesniedz par katru mēnesi, ja tajā ir izveidojušies ar nodokli apliekami ienākumi. 2021. gada pirmajā pusgadā visvairāk deklarētas dividendes vai dividendēm pielīdzinātas izmaksas 1 098,3 milj. *euro*, bet nosacīti sadalītā peļņa 32,5 milj. *euro* apmērā. Jāpiebilst, ka, salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, dividenžu izmaksas pieaugušas 40,3%, bet nosacīti sadalītā peļņa ir samazinājusies par 23,5 procentiem. Šajā periodā deklarēto dividenžu vai tām pielīdzinātās izmaksas visbūtiskāk pieaugušas *Finanšu pakalpojumu darbību, izņemot apdrošināšanu un pensiju uzkrāšanu, Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanas un Telekomunikācijas* nozarēs – attiecīgi par 83,5 milj. *euro*, 73,7 milj. *euro* un 26,7 milj. *euro*.

Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2022. gadā tiek plānoti 316,4 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2021. gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 41,4 milj. *euro* jeb par 15,1% vairāk. Uzņēmumu ienākuma nodokļa 2022. gada ieņēmumu plānu galvenokārt ietekmēs nodokļa apmēra par peļņas sadali pieauguma tendences, 2021. gada pirmā pusgada izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.6. tabula. Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. <i>euro</i>	44,8	207,5	275,0	316,4
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	-85,3	363,3	32,6	15,1
% no IKP	0,1	0,7	0,9	0,9

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

3.2.2. Netiešie nodokļi

Lielāko daļu no netiešo nodokļu ieņēmumiem veido pievienotās vērtības nodokļa un akcīzes nodokļa ieņēmumi.

3.7. tabula. Netiešo nodokļu ieņēmumi

	2019		2020		2021		2022	
	milj. <i>euro</i>	% no IKP	milj. <i>euro</i>	% no IKP	milj. <i>euro</i>	% no IKP	milj. <i>euro</i>	% no IKP
	fakts		fakts		prognoze		plāns*	
Kopā, t.sk.:	3 883,5	12,8	3 776,1	12,9	4 116,9	13,1	4 430,1	13,0
Pievienotās vērtības nodoklis	2 648,3	8,7	2 544,7	8,7	2 810,6	9,0	3 067,5	9,0
Akcīzes nodoklis	1 064,1	3,5	1 059,7	3,6	1 118,0	3,6	1 166,8	3,4
Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis	95,3	0,3	97,4	0,3	102,2	0,3	106,1	0,3
Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis	21,1	0,1	21,8	0,1	22,9	0,1	22,9	0,1
Elektroenerģijas nodoklis	5,0	0,0	4,8	0,0	4,8	0,0	4,9	0,0
Muitas nodoklis	49,7	0,2	47,7	0,2	58,5	0,2	61,9	0,2

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

2021. gada netiešo nodokļu ieņēmumu īpatsvars iekšzemes kopproduktā tiek prognozēts 13,1%, savukārt 2022. gadā tiek plānots, ka to īpatsvars samazināsies par 0,1 procentpunktu, ko pamatā ietekmēs akcīzes nodokļa ieņēmumu īpatsvara samazinājums.

Pievienotās vērtības nodoklis

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi ir lielākais valsts pamatbudžeta nodokļu ieņēmumu avots, kas 2021. gada sešos mēnešos veidoja 30,2% no valsts kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem. Pievienotās vērtības nodokļa neto ieņēmumi 2021. gada sešos mēnešos bija 1 321,1 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2020. gada pirmo pusgadu ir par 192,5 milj. *euro* jeb 17,1% vairāk. Tāpat arī 2021. gada sešu mēnešu izpilde par 42,3 milj. *euro* jeb 3,3% pārsniedz plānoto, līdz ar to 2021. gada pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu prognoze tika palielināta par 75,0 milj. *euro*.

2021. gada 1. ceturkšņa plāna neizpilde pievienotās vērtības nodokļa neto ieņēmumiem bija 10,0 milj. *euro*. To ietekmēja ar Covid-19 saistītie ierobežojumi, nodokļu samaksas termiņa pagarinājumi, kā arī paliekošais efekts no pievienotās vērtības nodokļa pārmaksas atmaksas kārtības maiņas, kas stājās spēkā pērnā gada martā. 2021. gada 2. ceturksnī,

uzlabojoties epidemioloģiskajai situācijai valstī, bija mīkstināti Covid-19 ierobežojumi, kas veicināja ekonomisko attīstību. Rezultātā palielinājās pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi. 2021. gada 2.ceturknī pievienotās vērtības nodokļa neto ieņēmumi bija par 52,3 milj. *euro* lielāki nekā plānots.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2021. gada sešos mēnešos bija 1 773,2 milj. *euro*, kas ir par 176,4 milj. *euro* jeb 11,0% vairāk nekā 2020. gada sešos mēnešos. Sagaidāms, ka ekonomikas atveseļošanās turpināsies arī 2021. gada otrajā pusē, pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumiem turpinot būt augstākiem nekā 2020. gadā. Salīdzinot ar 2020. gada 1. pusgada neto ieņēmumiem, iekšzēmē iekasētā pievienotās vērtības nodokļa neto ieņēmumi palielinājušies par 169,1 milj. *euro* jeb 15,5% un pievienotās vērtības nodokļa neto ieņēmumi, izlaižot preces brīvam apgrozījumam, palielinājušies par 22,9 milj. *euro* jeb 66,7 procentiem.

Saskaņā ar likumprojektu "Par valsts budžetu 2022. gadam" pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2022. gadā tiek plānoti 3 067,5 milj. *euro*, t.i., par 256,9 milj. *euro* jeb 9,1% vairāk nekā prognozēts 2021. gadam (skat. 3.8. tabulu). Pievienotās vērtības nodokļa 2022. gada ieņēmumu plānu ietekmēs prognozētā privātā patēriņa, eksporta un importa dinamika faktiskajās cenās, 2021. gada pirmā pusgada izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.8. tabula. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns*
milj. <i>euro</i>	2 648,3	2 544,7	2 810,6	3 067,5
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	7,8	-3,9	10,5	9,1
% no IKP	8,7	8,7	9,0	9,0

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Akcīzes nodoklis

2021. gada pirmajā pusgadā kopējie akcīzes nodokļa ieņēmumi bija 512,8 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2020. gada pirmo pusgadu akcīzes nodokļa ieņēmumi palielinājās par 23,5 milj. *euro* jeb 4,8%, savukārt, salīdzinot ar plānoto, 2021. gada pirmajā pusgadā tika iekasēts par 10,7 milj. *euro* jeb 2,1% mazāk. Plāna neizpildi ietekmēja ieņēmumi no akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem (-10,7 milj. *euro* jeb -10,7%) un alus (-3,5 milj. *euro* jeb -13,4%).

Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” akcīzes nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 1 166,8 milj. *euro* apmērā, kas ir par 48,8 milj. *euro* jeb 4,4% vairāk nekā prognozēts 2021. gadā. Akcīzes nodokļa 2022. gada ieņēmumu plānu ietekmēs prognozētais IKP, darba samaksas un privātā patēriņa pieauguma temps, piešķirtie termiņu pagarinājumi, kā arī akcīzes nodokļa politika Baltijas valstīs un prognozētā akcīzes preču patēriņa dinamika, 2021. gada pirmā pusgada izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.9. tabula. Akcīzes nodokļa ieņēmumi, milj. *euro*

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
Kopā, t.sk.:	1 064,1	1 059,7	1 118,0	1 166,8
alkoholiskie dzērieni	201,2	191,7	208,5	219,3
alus	54,5	52,6	55,3	58,2
naftas produkti	540,6	556,9	575,1	599,6
tabakas izstrādājumi	228,2	223,4	238,3	247,0
dabaszāze	22,4	16,8	20,7	20,8

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
<i>pārējās akcīzes preces</i>	17,1	18,3	20,1	21,9
<i>pieauguma tempi faktiskās cenās, %</i>	3,4	-0,4	5,5	4,4
<i>% no IKP</i>	3,5	3,6	3,6	3,4

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Akcīzes nodoklis naftas produktiem

2021. gada pirmajā pusgadā akcīzes nodokļa naftas produktiem ieņēmumi bija 270,1 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, tie palielinājās par 10,9 milj. *euro* jeb 4,2%, bet, salīdzinot ar plānoto, iekasēts par 1,7 milj. *euro* jeb 0,6% vairāk.

Atbilstoši likumam “Par akcīzes nodokli” ar 2021. gada 1. februāri palielinātas likmes benzīna un etilspirta maisījumam (70 – 85 tilpumprocenti). Noteiktas jaunas likmes parafinizētai dīzeļdegvielai un dīzeļdegvielai, ko izgatavo no biomasas un izmanto par degvielu. No 2021. gada 1. jūlija noteiktas jaunas likmes parafinizētai dīzeļdegvielai un dīzeļdegvielai, ko izgatavo no biomasas un izmanto par kurināmo. Kā arī noteiktas atsevišķas likmes dīzeļdegvielai, degvieleļļai un petrolejai, ko izmanto kā kurināmo.

Saskaņā ar VID informāciju naftas produktu kopējā patēriņa apjoms 2020. gada decembrī un 2021. gada piecos mēnešos un salīdzinājumā ar 2019. un 2020. gada attiecīgo periodu samazinājies par 2,4%, t.sk. dīzeļdegvielas patēriņš palielinājies par 18,8%, bet benzīna un sašķidrinātās naftas gāzes patēriņš samazinājies attiecīgi par 2,0% un 8,3 procentiem. Degvieleļļas patēriņš palielinājies par 35,1%, bet petrolejas patēriņš samazinājies par 65,1 procentiem.

3.10. tabula. Akcīzes nodokļa likmes degvielai Baltijas valstīs

	2019	2020	2021
Benzīns, <i>euro</i> par 1000 l.			
Latvija	476	509	509
Lietuva	434,43	466	466
Igaunija	563	563	563
Dīzeļdegviela, <i>euro</i> par 1000 l.			
Latvija ¹	372	414	414
Lietuva	347	372	372
Igaunija	493	493/372 ²	372
Sašķidrinātās naftas gāzes, <i>euro</i> par 1000 kg.			
Latvija	244	285	285
Lietuva	304,10	304,10	304,10
Igaunija	193	193	193

¹ Dīzeļdegvielai, kas tiek marķēta saskaņā ar likuma “Par akcīzes nodokli” 28. pantu un kuru izmanto atbilstoši minētā likuma 18. panta piektajā daļā noteiktajam veidam, mērķiem un nosacījumiem, ar 2018. gada 1. jūliju akcīzes nodoklis tiek piemērots 15% apmērā no akcīzes nodokļa standart likmes dīzeļdegvielai.

² Likme samazināta ar 01.05.2020.

3.10. tabulā redzams, ka 2021. gadā Baltijas valstu degvielas likmes benzīnam, dīzeļdegvielai un sašķidrinātai naftas gāzei ir nemainīgas, salīdzinot ar 2020. gadu. Kopumā benzīna likmes ir visaugstākās Igaunijā, dīzeļdegvielai – Latvijā un sašķidrinātai gāzei – Lietuvā.

Degvielas patēriņa izmaiņas atspoguļojas arī transportlīdzekļu skaita izmaiņās pa degvielas veidiem. Saskaņā ar Ceļu satiksmes drošības direkcijas informāciju 2021. gada 1. jūlijā, salīdzinot ar 2020. gada 1. jūliju, kopējais reģistrēto transportlīdzekļu skaits palielinājies par 2,4%, t.sk. transportlīdzekļu, kas patērē dīzeļdegvielu, īpatsvars kopējā transportlīdzekļu skaitā ir pieaudzis 66,2% līdz 67,6% un to skaits bija 575 134, benzīnu patērējošo transportlīdzekļu īpatsvars ir samazinājies no 27,8% līdz 26,7% un to skaits bija

227 410. Sašķidrinātās naftas gāzes patērējošo transportlīdzekļu īpatsvars samazinājies par 0,5 procentpunktiem.

Likumprojektā „Par valsts budžetu 2022. gadam” 2022. gadā akcīzes nodokļa naftas produktiem ieņēmumi tiek plānoti 599,6 milj. *euro* apmērā, kas ir par 24,5 milj. *euro* jeb 4,3% vairāk nekā prognozēts 2021. gadam.

Akcīzes nodoklis alkoholiskajiem dzērieniem un alum

2021. gada pirmajā pusgadā akcīzes nodokļa alkoholiskajiem dzērieniem (neskaitot alu) ieņēmumi bija 89,2 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, akcīzes nodokļa ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem palielinājušies par 1,2 milj. *euro* jeb par 1,4 procentiem. Savukārt salīdzinājumā ar plānoto iekasēts par 10,7 milj. *euro* jeb 10,7% mazāk.

Ar 2021. gada 1. martu tika palielinātas akcīzes nodokļa likmes vīnam, raudzētiem dzērieniem (virs 6%) un starpproduktiem (līdz 15%), starpproduktiem (virs 15% un līdz 22%), spirtam un pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem.

Saskaņā ar VID informāciju 2020. gada decembrī un 2021. gada piecos mēnešos, salīdzinot ar 2019. un 2020. gada attiecīgo periodu, patēriņam nodots par 0,6% vairāk alkoholisko dzērienu (no tiem neskaitot alu). Pārējo alkoholisko dzērienu patēriņš palielinājies par 6,9%, vīna un raudzēto dzērienu patēriņš palielinājies par 5,1% un starpproduktu patēriņš samazinājies par 31,7 procentiem.

2022. gada akcīzes nodokļa no alkoholiskajiem dzērieniem ieņēmumi saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” plānoti 219,3 milj. *euro* apmērā, kas ir par 10,8 milj. *euro* jeb 5,2% vairāk nekā prognozēts 2021. gadam.

2021. gada pirmajā pusgadā akcīzes nodokļa alum ieņēmumi bija 22,5 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, ir par 0,1 milj. *euro* jeb 0,3% mazāk. Salīdzinot ar pirmajā pusgadā plānoto, iekasēts par 3,5 milj. *euro* jeb 13,4% mazāk.

No 2021. gada 1. marta tika palielināta alus nodokļa likme gan par absolūto spirta tilpumprocentu, gan arī minimālā likme.

Saskaņā ar VID informāciju alus produktu kopējais patēriņš 2020. gada decembrī un 2021. gada piecos mēnešos un salīdzinājumā ar 2019. un 2020. gada atbilstošo periodu ir samazinājies par 6,6 procentiem.

3.11. tabulā atspoguļotas akcīzes nodokļa alum likmes Baltijas valstīs. 2022. gadā alus akcīzes nodokļa likme paliks nemainīga Latvijā un Igaunijā. Ar 2022. gadu Lietuvā tiek pakāpeniski paaugstināta akcīzes nodokļu likme, pamazām pietuvojoties pārējo Baltijas valstu nodokļa likmei.

3.11. tabula. Akcīzes nodokļa likmes alum Baltijas valstīs

	2020	2021	2022
Alus, <i>euro</i> par katru spirta tilpumprocentu par 100 l.			
Latvija ¹	7,40 / 7,80	7,80 / 8,20	8,20
Lietuva	7,11	7,11	7,82
Igaunija	12,70	12,70	12,70

¹ Latvijā likme tiek paaugstināta ar katra gada 1. martu, izņemot 2022. gadā.

2022. gada akcīzes nodokļa no alus ieņēmumi saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” tiek plānoti 58,2 milj. *euro* apmērā, kas ir par 2,9 milj. *euro* jeb 5,2% vairāk nekā prognozēts 2021. gadam.

Akcīzes nodoklis tabakas izstrādājumiem

Akcīzes nodokļa tabakas izstrādājumiem ieņēmumi 2021. gada pirmajā pusgadā bija 109,7 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, akcīzes nodokļa ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem ir palielinājušies par 8,8 milj. *euro* jeb 8,7%, bet, salīdzinot ar pirmajā pusgadā plānoto, iekasēts par 1,1 milj. *euro* jeb 1,0% vairāk.

Atbilstoši likumam “Par akcīzes nodokli” ar 2021. gada 1. janvāri paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes cigāriem, cigarillām, smēķējamajai un karsējamajai tabakai un tabakas lapām. Ar 2021. gada 1. martu tika paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes cigaretēm.

Saskaņā ar VID informāciju kopējais patēriņam Latvijā nodoto cigarešu apjoms 2020. gada decembrī un 2021. gada piecos mēnešos un salīdzinājumā ar 2019. un 2020. gada atbilstošo periodu ir samazinājies par 0,1%, cigāru un cigarillu patēriņš palielinājies par 33,2%, smēķējamās tabakas patēriņš palielinājies par 24,7 % un karsējamai tabakai par 12,3 procentiem.

Likums “Par akcīzes nodokli” paredz ar 2022. gada 1. janvāri paaugstināt akcīzes nodokļa likmes cigaretēm; cigāriem un cigarillām; smēķējamajai tabakai, tabakas lapām un karsējamajai tabakai.

3.12. tabula. Akcīzes nodokļa likmes tabakas izstrādājumiem

	Iepriekšējās likmes	Spēkā esošās likmes	Plānotās likmes	
Cigaretēs	ar 01.07.2019.	ar 01.03.2021.	ar 01.01.2022.	ar 01.01.2023.
Nodokļa likme par 1 000 cig., <i>euro</i>	78,70	92,50	98,00	104,00
Nodokļa minimālais līmenis par 1000 cig., <i>euro</i>	114,70	121,40	128,40	135,90
<i>Ad valorem</i> , %	20,0%	15,0%	15,0%	15,0%
Cigāri, cigarillas	ar 01.01.2020.	ar 01.01.2021.	ar 01.01.2022.	ar 01.01.2023.
Nodokļa likme par 1 000 gab., <i>euro</i>	95,20	104,70	115,2	126,7
Smēķējamā tabaka, tabakas lapas	ar 01.01.2020.	ar 01.01.2021.	ar 01.01.2022.	ar 01.01.2023.
Nodokļa likme par 1 000 g., <i>euro</i>	75,00	80,25	85,90	91,90
Karsējamā tabaka	ar 01.01.2020.	ar 01.01.2021.	ar 01.01.2022.	ar 01.01.2023.
Nodokļa likme par 1 000 g., <i>euro</i>	75,00	160,00	207,00	218,00

Akcīzes nodokļa likmju paaugstināšanas rezultātā ar 2022. gada 1. janvāri:

- cigāru vai cigarillu paciņas (10 gab.) mazumtirdzniecības cenas nodokļu daļas pieaugums būs +0,13 *euro*;
- viena smēķējamās tabakas 40 gramu iepakojuma mazumtirdzniecības cenas nodokļu daļas pieaugums būs +0,27 *euro*;
- vienas karsējamās tabakas paciņas (20 gab., 5,4 gramu tabakas) mazumtirdzniecības cenas nodokļu daļas pieaugums 2021. gadā būs +0,31 *euro*;
- vienas cigarešu paciņas (20 cigaretes) nodokļu daļas pieaugums būs ap +0,13 *euro* pie nemainīgas mazumtirdzniecības cenas. Nodokļu daļas pieaugums var mainīties atkarībā no noteiktās mazumtirdzniecības cenas.

2022. gada akcīzes nodokļa no tabakas izstrādājumiem ieņēmumi saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” tiek plānoti 247,0 milj. *euro* apmērā, kas, salīdzinot ar 2021. gada prognozi, ir par 8,7 milj. *euro* jeb 3,7% vairāk.

Akcīzes nodoklis dabasgāzei

2021. gada pirmajā pusgadā akcīzes nodokļa ieņēmumi par dabasgāzi bija 12,2 milj. *euro*. Salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, akcīzes nodoklis par dabasgāzi iekasēts par 2,2 milj. *euro* jeb 22,5% vairāk. Salīdzinot ar plānoto, iekasēts par 0,4 milj. *euro* jeb 3,1% vairāk.

Likums “Par akcīzes nodokli” nosaka, ka no 2021. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. decembrim tiek samazināta akcīzes nodokļa likme dabasgāzei, ko izmanto par degvielu transportā.

Saskaņā ar VID informāciju par dabasgāzes patēriņu – dabasgāzes daudzums, ko izmanto par kurināmo, 2020. gada decembrī un 2021. gada piecos mēnešos, salīdzinot ar attiecīgo periodu pērn, palielinājies par 24,4 procentiem. Dabasgāzes, ko izmanto par kurināmo, patēriņa dinamika ir tieši saistīta ar laikapstākļiem. Saskaņā ar CSP apkopoto informāciju 2020. gada decembrī un 2021. gada pirmajos piecos mēnešos vidējā gaisa temperatūra, salīdzinot ar 2019. un 2020. gada atbilstošo periodu, samazinājusies par 2,8 C°, kas atspoguļojas gan dabasgāzes, ko izmanto par kurināmo, patēriņa dinamikā, gan akcīzes nodokļa ieņēmumos.

2022. gada akcīzes nodokļa ieņēmumi no dabasgāzes tiek plānoti 20,8 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,1 milj. *euro* jeb par 0,5% vairāk nekā prognozēts 2021. gadam.

Akcīzes nodoklis pārējām akcīzes precēm

2021. gada pirmajā pusgadā akcīzes nodokļa ieņēmumi no pārējām akcīzes precēm – kafiju, bezalkoholiskajiem dzērieniem un elektroniskajās cigaretēs izmantojamajiem šķidrumiem – bija 9,0 milj. *euro*. Salīdzinājumā ar 2020. gada atbilstošo periodu akcīzes nodokļa ieņēmumi no tām ir palielinājušies par 0,5 milj. *euro* jeb 5,8 procentiem. Salīdzinot ar pirmajā pusgadā plānoto, iekasēts par 0,3 milj. *euro* jeb 3,4% vairāk.

Saskaņā ar VID sniegto informāciju bezalkoholisko dzērienu patēriņš 2020. gada decembrī un 2021. gada piecos mēnešos un salīdzinājumā ar 2019. un 2020. gada atbilstošo periodu ir samazinājies par 7,0%, bet kafijas patēriņš tai pašā periodā palielinājies par 1,8 procentiem. Elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu patēriņš palielinājies par 4,3 reizēm.

Likums “Par akcīzes nodokli” nosaka, ka no 2021. gada 1. janvāra elektroniskajās cigaretēs izmantojamiem šķidrumiem noteikta akcīzes nodokļa likme par vienu mililitru e-šķidruma neatkarīgi no nikotīna daudzuma produktā, un nodoklis tiek piemērots arī elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu sagatavošanas sastāvdaļām (propilenglikols, aromatizatori, augu izcelsmes glicerīns un nikotīna ekstrakti). Iepriekš šīs sastāvdaļas plaši tika piedāvātas Latvijas tirgū un patērētāji tās iegādājas, lai sagatavotu elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu, tādējādi izvairoties no akcīzes nodokļa nomaksas. Kā arī tiek piemērots akcīzes nodoklis tabakas aizstājējproduktiem.

Saskaņā ar likumu “Par akcīzes nodokli” no 2022. gada janvāra paredzētas izmaiņas bezalkoholisko dzērienu, tabakas aizstājējproduktu un elektroniskajās cigaretēs izmantojamo šķidrumu akcīzes nodokļa likmēs.

2022. gada akcīzes nodokļa ieņēmumi no pārējām akcīzes precēm saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” tiek plānoti 21,9 milj. *euro* apmērā, kas ir par 1,8 milj. *euro* jeb 9,0% vairāk nekā prognozēts 2021. gadam.

Muitas nodoklis

Muitas nodokļa ieņēmumi 2021. gada pirmajā pusgadā bija 29,1 milj. *euro*, kas ir par 4,7 milj. *euro* jeb 19,3% vairāk nekā 2020. gada atbilstošajā periodā. Salīdzinot ar plānoto, iekasēts par 1,8 milj. *euro* jeb 6,8% vairāk. Muitas nodokļa plāns 2021. gadā tiek izpildīts kopš aprīļa, kas galvenokārt saistīts ar ievadmuitas nodokļa ieņēmumiem.

Analizējot muitas nodokļa ieņēmumu komponentes, secināms, ka ieņēmumi no ievadmuitas nodokļa, salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, palielinājušies par 4,4 milj. *euro* jeb 19,9%, savukārt antidempinga maksājumi pieauguši par 0,3 milj. *euro* jeb 13,9 procentiem. Saskaņā ar CSP datiem 2021. gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2020. gada pirmo pusgadu, imports no valstīm, kas nav ES dalībvalstis, palielinājies par 60,4 procentiem.

Savukārt saskaņā ar VID sniegto informāciju šī gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2020. gada atbilstošo periodu, brīvā apgrozībā laisto preču apjoms palielinājies par 20,4% jeb 616,6 tūkst. tonnām, bet statistiskā vērtība palielinājusies par 57,3% jeb 870,5 milj. *euro*.

Papildus muitas nodokļa ieņēmumus ietekmēja Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES. Līdz ar to no 2021. gada 1. janvāra, importējot preces no Apvienotās Karalistes, tiek iekasēts muitas un citi nodokļi.

2021. gada 1. jūlija izmaiņas darījumos ar preču sūtījumiem no trešajām valstīm nerada ietekmi uz muitas nodokļa ieņēmumiem, jo muitas nodokli nepiemēros, ja sūtījuma preču vērtība nepārsniedz 150 *euro*, kā tas ir bijis līdz šim.

2022. gada ieņēmumi no muitas nodokļa saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” tiek plānoti 61,9 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2021. gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 3,4 milj. *euro* jeb 5,8% vairāk.

3.13. tabula. *Muitas nodokļa ieņēmumi*

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. <i>euro</i>	49,7	47,7	58,5	61,9
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	-5,9	-3,9	22,6	5,8
% no IKP	0,2	0,2	0,2	0,2

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodoklis

Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi 2021. gada sešos mēnešos bija 53,0 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2020. gada 1. pusgadu ir par 2,2 milj. *euro* jeb 4,3% vairāk. Salīdzinājumā ar 2021. gada sešu mēnešu plānu ieņēmumi atpaliek par 3,0 milj. *euro* jeb 5,4 procentiem. Nodokļa plāna neizpilde izveidojās galvenokārt pateicoties zemākiem nekā bija plānots nodokļa ieņēmumiem janvārī un saistāma ar nodokļa likmju pieaugumu kopš gada sākuma, kā rezultātā daļa no transportlīdzekļu īpašniekiem samaksāja nodokli par 2021. gadu 2020. gada beigās. Līdz ar to prognoze 2021. gadam ir samazināta par 1,5 milj. *euro* jeb 1,4% no plāna un nodokļa ieņēmumi prognozēti 102,2 milj. *euro* apmērā.

Nemot vērā, ka nodokļa ieņēmumi 2021. gada februārī-jūnijā lielākoties atbilst plānam un 2022. gadā nav plānotas nodokļa likmju izmaiņas, prognozējams, ka nodokļa ieņēmumi 2022. gadā būs iepriekš plānotajā apmērā (skat. 3.14. tabulu). Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi 2022. gadā tiek plānoti 106,1 milj. *euro*, kas salīdzinājumā prognozi 2021. gadam prognozi ir par 4,0 milj. *euro* jeb 3,9% vairāk. Transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa 2022. gada ieņēmumu

plānu ietekmēs prognozējamās ar nodokli apliekamo transportlīdzekļu struktūras un skaita pārmaiņas, kā arī 2021. gada pirmā pusgada izpilde.

3.14. tabula. Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. euro	95,3	97,4	102,2	106,1
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	1,1	2,3	4,8	3,9
% no IKP	0,3	0,3	0,3	0,3

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis

Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi 2021. gada sešos mēnešos sastādīja 10,3 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2020. gada 1. pusgadu ir par 0,2 milj. euro jeb 1,7% vairāk. Salīdzinājumā ar plānu 2021. gada 1. pusgada ieņēmumi bija mazāki par 0,6 milj. euro jeb 5,3 procentiem. Nodokļa plāna neizpilde līdzīgi kā transportlīdzekļu ekspluatācijas nodokļa gadījumā izveidojās galvenokārt pateicoties zemākiem nekā bija plānots nodokļa ieņēmumiem janvārī un saistāma ar nodokļa likmju pieaugumu kopš gada sākuma. Līdz ar to prognoze 2021. gadam ir samazināta par 0,4 milj. euro jeb 1,0% no plāna un nodokļa ieņēmumi prognozēti 22,9 milj. euro apmērā (skat. 3.15. tabulu).

Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi 2022. gadā tiek plānoti 22,9 milj. euro apmērā, kas salīdzinājumā ar 2021. gada prognozētajiem ieņēmumiem ir par 0,07 milj. euro jeb par 0,3% vairāk. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa 2022. gada ieņēmumu plānu ietekmēs prognozētas ar nodokli apliekamo transportlīdzekļu struktūras un skaita, kā arī 2021. gada pirmā pusgada izpilde.

3.15. tabula. Uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. euro	21,1	21,8	22,9	22,9
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	-1,8	3,1	5,0	0,3
% no IKP	0,1	0,1	0,1	0,1

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

3.2.3. Pārējie nodokļi

Dabas resursu nodoklis

Dabas resursu nodokļa maksājumi ir saistīti ar nodokļu maksātāju ekonomiskajām aktivitātēm un to izraisīto vides noslodzi, kā arī veiktajiem vides aizsardzības pasākumiem. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi 2021. gada sešos mēnešos bija 19,4 milj. euro, kas ir par 2,4 milj. euro jeb 14,3% vairāk nekā 2020. gada atbilstošajā periodā. Kopējie dabas resursu nodokļa ieņēmumi palielinājušies galvenokārt par vides piesārņošanu, atkritumu apglabāšanu un oglekļa dioksīda emisiju. 2021. gadā 1. pusgadā dabas resursu nodokļa ieņēmumi bija par 0,2 milj. euro jeb 1,0% vairāk nekā plānots. 2021. gadā nodoklim prognozēti 38,9 milj. euro ieņēmumi.

Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” dabas resursu nodokļa ieņēmumi 2022. gadā tiek plānoti 44,5 milj. euro, kas salīdzinājumā ar 2021. gada

prognozētajiem ieņēmumiem ir par 5,7 milj. *euro* jeb par 14,5% vairāk (skat. 3.16. tabulu). Dabas resursu nodokļa 2022. gada ieņēmumu plānu ietekmēs prognozētā tautsaimniecības attīstības dinamika, 2021. gada pirmā pusgada izpilde, kā arī 3.1. sadaļā minētie pasākumi.

3.16. tabula. Dabas resursu nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. <i>euro</i>	30,4	34,2	38,9	44,5
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	1,0	12,4	13,7	14,5
% no IKP	0,1	0,1	0,1	0,1

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Izložu un azartspēļu nodoklis

Izložu un azartspēļu nodokli maksā uzņēmumi, kas likumā „Par izložu un azartspēļu nodevu un nodokli” noteiktajā kārtībā saņēmuši speciālu atļauju izložu un azartspēļu organizēšanai un uzturēšanai.

2021. gada sešos mēnešos izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi bija 7,0 milj. *euro*, kas, salīdzinot ar 2020. gada sešiem mēnešiem, ir samazinājušies par 9,4 milj. *euro* jeb 57,3 procentiem. Salīdzinājumā ar plānu 2021. gada sešos mēnešos nodokļa ieņēmumi ir iekasēti par 15,9 milj. *euro* jeb 69,3% mazāk, kam par iemeslu ir Covid-19 ierobežojumu rezultātā joprojām izsludinātais azartspēļu organizēšanas aizliegums visās spēļu zālēs, bingo zālēs, kazino un totalizatora likmju pieņemšanas vietās Latvijas teritorijā. Ņemot vērā minēto, kā arī Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas sniegtās prognozes un viedokli, prognoze 2021. gadam ir samazināta par 28,3 milj. *euro* jeb par 52,9% no plāna.

2022. gadā kopējie izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 47,9 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2021. gada ieņēmumiem ir par 22,7 milj. *euro* jeb 90,2% vairāk. Sagatavojot izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumu plānu 2022. gadam, tika ņemtas vērā nozares attīstības tendences, kā arī Covid-19 ierobežojumu pakāpeniska atcelšana.

3.17. tabula. Izložu un azartspēļu nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. <i>euro</i>	46,9	33,8	25,2	47,9
pieauguma tempi, faktiskās cenās, %	5,6	-28,0	-25,5	90,2
% no IKP	0,2	0,1	0,1	0,1

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Elektroenerģijas nodoklis

Elektroenerģijas nodoklis ir daļa no izmaksām, kuras tiek iecenotas tirdzniecības pakalpojumu cenā, jo nodokļu maksātājs ir elektroenerģijas tirgotājs un elektroenerģijas ražotājs. Elektroenerģijas nodokļa likme ir 1,01 *euro* par megavatstundu, tas ir 0,10 *euro* par 100 kilovatiem.

Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi 2021. gada sešos mēnešos bija 2,6 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2020. gada sešiem mēnešiem ir par 0,1 milj. *euro* jeb 4,2% vairāk. Ieņēmumi šajā periodā ir plānotajā apmērā – pārsniegums vien 1,2%. Līdz ar to prognoze 2021. gadam ir atstāta iepriekšējā līmenī.

2022. gadā elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi tiek plānoti 4,9 milj. *euro* apmērā, kas ir par 0,05 milj. *euro* jeb 1,0% vairāk nekā prognozēts 2021. gadā.

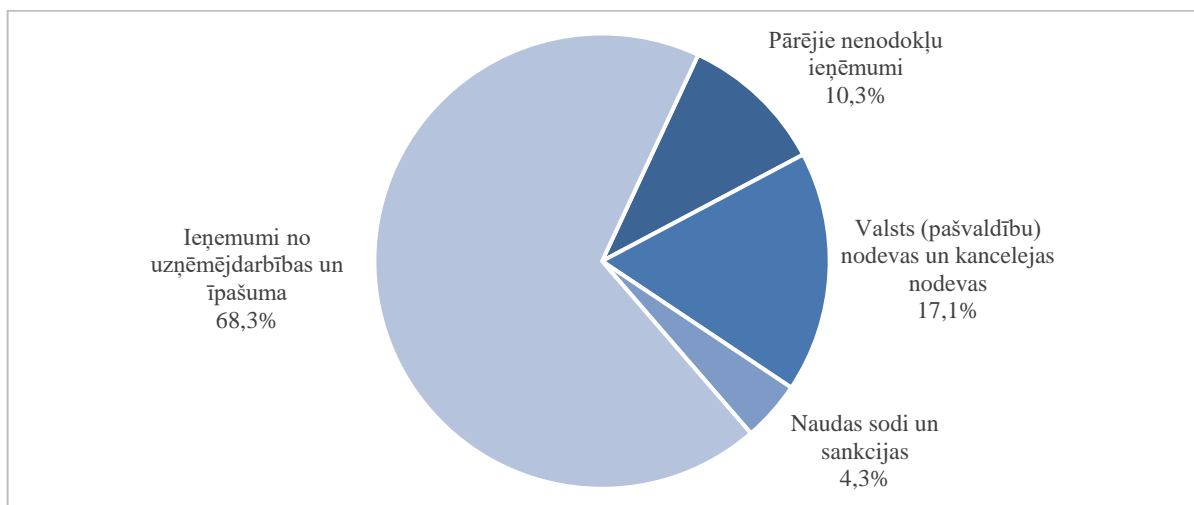
3.18. tabula. Elektroenerģijas nodokļa ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze	plāns ¹
milj. euro	5,0	4,8	4,8	4,9
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	0,4	-4,4	0,4	1,0
% no IKP	0,02	0,02	0,02	0,01

¹ Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

3.3. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

3.1. attēls. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumu struktūra 2021. gada 1. pusgadā

Pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi 2021. gada pirmajā pusgadā bija 411,2 milj. euro, kas ir par 97,0 milj. euro jeb 30,9% vairāk kā plānots. Salīdzinot ar 2020. gada sešiem mēnešiem, nenodokļu ieņēmumi ir iekasēti par 14,6 milj. euro jeb 3,7% vairāk.

Nenodokļu ieņēmumu sešu mēnešu plāna pārpilde pamatā nodrošināja ieņēmumi no dividendēm. Plānoto 186,7 milj. euro vietā pirmajā pusgadā ieskaitīti 227,7 milj. euro.

Tāpat nozīmīga pārpilde ir arī šādās nenodokļu pozīcijās:

- *Pārējie nenodokļu ieņēmumi.* Pirmajā pusgadā plāna pārpilde ir 26,6 milj. euro jeb 2,7 reizes. Šīs pozīcijas pārpildi nodrošināja ieņēmumi no konfiscēto noziedzīgi iegūto līdzekļu realizācijas, ko budžetā ieskaitā zvērināti tiesu izpildītāji;
- *Pārējie iepriekš neklasificētie finanšu ieņēmumi.* Pirmajā pusgadā izpilde bija 21,3 milj. euro. Šajā pozīcijā ienākuma netika plānoti, bet ieņēmumus ietekmēja ISIN papildemisijas Domestic TAP izsolē un EK aizņēmuma SURE ietvaros emitēto VP prēmija;
- *Ieņēmumi no Latvijai piešķirto emisijas kvotu izsolīšanas.* Pirmajā pusgadā plāna pārpilde ir 11,8 milj. euro jeb 82,0%.

Tāpat ir pozīcijas, kurās šī gada pirmajā pusgadā ir būtiska neizpilde:

- *Valsts nodeva par naftas produktu drošības rezervju uzturēšanu* – sešu mēnešu neizpilde ir 3,0 milj. euro jeb 28,7 procenti;

- *Ieņēmumi no valsts nodevas par speciālu atļauju (licenču) izsniegšanu un profesionālās kvalifikācijas atbilstības dokumentu reģistrāciju* – sešu mēnešu neizpilde ir 2,6 milj. *euro* jeb 51,9 procenti.

Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam” tiek plānoti 470,1 milj. *euro*, kas salīdzinājumā ar 2021. gada prognozi ir par 66,0 milj. *euro* jeb 12,3% mazāk.

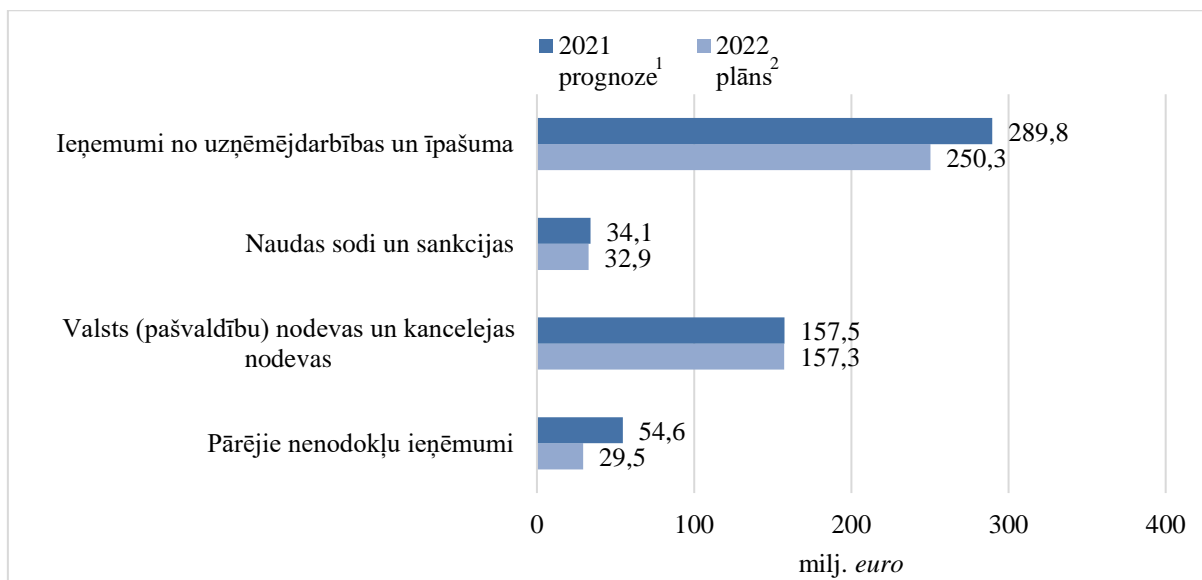
3.19. tabula. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

	2019	2020	2021	2022
	fakts		prognoze ¹	plāns ²
milj. <i>euro</i>	529,0	554,7	536,0	470,1
pieauguma tempi faktiskās cenās, %	-13,4	4,9	-3,4	-12,3
% no IKP	1,7	1,9	1,7	1,4

¹ Ieskaitot izmaiņas nodevā par darbību veikšanu Uzņēmumu reģistrā.

² Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

3.2. attēls. Valsts pamatbudžeta nenodokļu ieņēmumi

¹ Ieskaitot izmaiņas nodevā par darbību veikšanu Uzņēmumu reģistrā.

² Saskaņā ar likumprojektu „Par valsts budžetu 2022. gadam”.

Ieņēmumi no dividendēm 2022. gadā tiek plānoti 180,5 milj. *euro*, kas ir par 13,3 milj. *euro* mazāk nekā prognozēts 2021. gadā. Plāns veidots, pamatojoties uz lielāko valsts kapitālsabiedrību sniegtajām 2021. gada peļņas prognozēm, kā arī saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.806 “Kārtība, kādā valsts kapitālsabiedrības un publiski privātās kapitālsabiedrības, kurās valsts ir dalībnieks (akcionārs), prognozē un nosaka dividendēs izmaksājamo peļņas daļu un veic maksājumus valsts budžetā par valsts kapitāla izmantošanu”, kurā noteikts, ka minimālo dividendēs izmaksājamo peļņas daļu nosaka 80% apmērā no attiecīgās kapitālsabiedrības peļņas.

Papildu tam dividenžu un nenodokļu ieņēmumus ietekmē arī MK atbalstītie pasākumi (skat. 3.1. sadaļu) ar kopējo ietekmi uz nenodokļu ieņēmumiem 2022. gadā 28,1 milj. *euro* apmērā, kas galvenokārt veidojas no Latvijas valsts mežu dividendēs izmaksājamās peļņas daļas.

3.4. Pašu ieņēmumi un ārvalstu finanšu palīdzība

Ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem valsts pamatbudžetā 2022. gadā tiek plānoti 105,5 milj. *euro* apmērā, kas ir par 1,2 milj. *euro* jeb 1,2% vairāk nekā plānots 2021. gadā. 2020. gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem bija plānoti 96,1 milj. *euro* apmērā. Valsts speciālajā budžetā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem 2022. gadā plānoti 0,02 milj. *euro* apmērā, kas ir tādā pašā apmērā kā plānots 2021. gadā.

Valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības saskaņā ar likumprojektu “Par valsts budžetu 2022. gadam” tiek plānoti 1 485,6 milj. *euro* apmērā, kas ir par 285,3 milj. *euro* jeb 23,8% vairāk nekā plānots 2021. gadā. 2020. gadā valsts pamatbudžetā ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības bija plānoti 1 200,0 milj. *euro* apmērā.